

Rus Tilini O'qitishda Yangi Pedagogik Texnologiyalardan Foydalanishning Ahamiyati

Abdullajonova Shaxnoza Akbarovna

*Qo'qon davlat pedagogika instituti Fakultetlararo pedagogika va psixologiya
kafedrasi katta o'qituvchisi*

Annotatsiya: Maqolada zamonaviy ta'lim tizimida talabalarning faolligini oshirish uchun, rus tilini o'qitishda yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanishning usullari, ta'lim oluvchining bilimlarini holisona nazorat qilish va baholash mahorati keltirilgan.

Kalit so'zlar: ta'lim-tarbiya, zamonaviy texnologiya, izlanish, klaster, insert, o'zaro munozara, davra suhbat, ta'lim sifati va samaradorligi.

Bugungi kunda zamonaviy ta'lim tizimi tobora murakkablashib bormoqda, shitob bilan o'zgarib borayotgan olamda o'qituvchi o'ziga nisbatan qo'yilayotgan talablar asosida faoliyat ko'rsatishga to'g'ri kelmoqda.

Ayni paytda pedagog faoliyati bilan bog'liq ish usullari, sifat o'zgarishlari uchun imkoniyat yaratuvchi pedagogik yangiliklar paydo bo'lmoqda. Bularning hammasi pedagog faoliyati va uning asosiy tarkibiy qismi bo'lgan ta'lim sifatiga e'tibor qaratish masalalarini murakkablashuviga olib keladi va ularni hal qilishning yangi, ilmiy asoslangan usullariga ehtiyoj tug'diradi.

Ta'lim-tarbiya jarayonini takomillashtirishni o'qituvchisiz tasavvur etish mumkin emas. O'qituvchi shaxsi-ta'lim jarayonining ham sub'ekti, ham tashkilotchisidir. Uzlaksiz tarzda davom etadigan takomillashuv jarayonining samarali kechishi ma'lum darajada o'qituvchilarning ta'lim-tarbiyasi mazmuni va metodikasiga bog'liq.

Shunday qilib, talabalarni faolligini oshirish o'qituvchi o'z oldiga vazifa belgilashi va ana shu vazifani bajarish uchun izlanishi, zamonaviy texnologiyaning turli turlaridan foydalanib, talabani faolligini oshirish zarur. Rus tili darslarida talabalarning faolligini oshirishi uchun quyidagi usullardan foydalanish mumkin.

- talabalar uchun dars jarayonini yaxshi tashkil etishga qulay muxit yaratish;
- talabalarning o'zaro fikr (axborot) almashishlariga imkon berish;
- olgan axborotlari asosida bilimlarini bir-birlariga namoyish etish;
- har bir talaba o'zini ta'lim mazmunini muallifidek his qiluvchi muhit yaratish kabi imkoniyatlar ta'lim mazmunini to'la o'zlashtirishga erishishga asos bo'ladi.

Shu bilan birga fanni o'qitishda "Har kim har kimni o'qitadi" metodidan foydalanish mumkin. Bu metodni yangi mavzuni o'rganishda qo'llash mumkin. Bu metod talabalarga dars jarayonida faol qatnashishlariga imkon beradi, talabalarning o'zlashtirish darajasi ortadi, xotirasi mustahkamlanadi.

O'tkazish tartibi:

1. Har bir talabaga dars mavzusiga oid dalil (fakt)lar yozilgan topshiriqlar tarqatiladi.
2. Bir necha daqiqada talabalar mavzuga doir ma'umotlarni yozadilar. O'qituvchi talabalar topshiriqni qanday tushunganliklarini kuzatadi.
3. Talabalar to'plagan ma'lumotlarni o'zaro muhokama qilishlari taklif etiladi. Mashq har bir talaba o'z fikrini bildirmaguncha davom etadi.
4. Vazifa shunday qo'yiladiki, talabalar yangi ma'lumotlarni bir-biridan bilib oladilar.

Shuningdek zamonaviy innovatsion texnologiyalar rus tilini o'qitish jarayonida ham muhim ahamiyatga ega. Ularning rivojlanishi tilni o'rganishda yangi yondashuvlarning paydo bo'lishiga olib keladi. Innovatsion yondashuvlar rus tili darslarini batafsil, qiziqarli va yorqinroq qiladi. Masalan dars jarayonida talabalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish uchun istiqbolli uslubiy metodlardan foydalanish kerak:

- klasterlar, insert (nazariy materialni mustaqil o'rganayotganda);
- jadvallarni to'ldirish, ikki qismli kundalik;
- to'xtash bilan o'qish, qo'shma izlash;
- o'zaro munozara, davra suhbat;
- ixtirochi muammolarni hal qilish texnologiyalari,
- "Xatoni topish", klassik ma'ruza mashg'ulotlari;
- audiovizual texnik vositalar yordamida o'qitish,
- testlar, loyiha usuli kabilar.

Berilgan vazifa uchun materialni mustaqil izlash, talabalarning faol aqliy faoliyati o'quv jarayoni samaradorligini oshirishga yordam beradi.

Shu bilan birga o'qituvchining talabchanligi, xaqqoniyligi, halolligi, mehribonligi, xushmuomalaligi talabalar tomonidan fanni yaxshi o'zlashtirilishiga sabab bo'ladi.

Hozirgi kunda **ta'lim oluvchining bilimlarini holisona nazorat qilish va baholash mahorati** psixologik–pedagogik jihatdan o'qitish (dars berish) va tarbiyalash mahorati ham ta'lim sifatiga ta'sir etuvchi muhim omillardan hisoblanadi. Pedagog ta'lim oluvchilarning bilimlari va mahoratlarini xolisona baholash printsiplari, metodlari va mexanizmlarini bilish, standartlashtirilgan testlarni ishlab chiqish, ta'lim oluvchilarni o'zlashtirishlarini nazorat qilishning turli shakllarini samarali qo'llash mahoratiga ega bo'lish kerak. Shu kabi omillar ham nafaqat rus tili balki barcha fanlarni o'zlashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa qilib shuni aytish kerakki, rus tili o'qitishda faoliyat ko'rsatayotgan pedagoglar o'zida zamonaviy o'qituvchi imidjini yaratib, ertaga zamonaviy maktabda ta'lim beradigan o'qituvchilarni ham imidjini yuqorida ko'rsatilgan talablar asosida o'zgartirishi, ta'lim sifati va samaradorligiga erishishda katta ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. K.Turg'unboeva, M.Ortiqova. Pedagogik innovatsiya asoslari. (o'quv qo'llanma)
2. O'zbekiston qahramoni K.G'opirov. "Siz murabbiy", bo'lajak va yosh o'qituvchi hamda tarbiyachilar uchun estaliklar.
3. Turakulova Feruza Aminovna. Qualified practice and media education. Galaxy international interdisciplinary research journal (GIIRJ) Vol. 10, Issue 12, Dec. (2022), 1693 -1698

4. Feruza Aminovna Turakulova. Humanity pedagogy and technology of holistic approach. Galaxy international interdisciplinary research journal (GIIRJ) Vol. 10, Issue 12, Dec. (2022), 1699-170